

Oriveden järvien kalojen elohopeapitoisuuksien selvittäminen

Ympäristölautakunta 21.06.2022 § 55
344/02.05.01.03/2022

Valmistelija

Ympäristöinsinööri Marjo Saarinen

KVVY Tutkimus Oy on 8.6.2022 lähettämässään kirjeessä esittänyt, että Oriveden kaupunki osallistuisi vuosina 2022–2023 yhteensä 4 800 eurolla (alv 0 %) Oriveden alueella sijaitsevien järvien kalojen elohopeapitoisuuksien selvittämiseen.

Viime vuosina tehty selvitykset ovat paljastaneet, että Etelä-Suomen järvien kalojen elohopeapitoisuudet vaihtelevat erittäin paljon ja pahimmillaan pitoisuudet ovat varsin korkeita. Erityisesti happamoitumishistorian omaavissa järvissä on havaittu yllättävän korkeita elohopeapitoisuuksia, vaikka itse happamoituminen onkin kääntynyt neutraloitumiskehitykseksi. Pahimmillaan esimerkiksi oman mökkijärvensä kaloja syövä metyylieelohopean suurin turvallinen saanti saattaa ylittyä jo muutamalla kala-aterialla kuukaudessa.

Happamoitumishistorian omaavien järvien kalojen elohopeapitoisuuksia on tutkittu laajalti Uudellamaalla, muttei juuri lainkaan esimerkiksi Pirkanmaalla. Kerty-rekisteristä löytyvät elohopeatiedot ovat hyvin hajanaisia ja peräisin lähinnä pienikokoisista ahvenista, joiden perusteella ei voida arvioida suurempien kalojen pitoisuuksia ja todellista riskiä.

Oriveden alueella on runsaasti aikoinaan happamoituneita järviä ja alueen järvien elohopeatilanteen selvittäminen olisi tarpeellista. Myös paikallisilla ranta-asukkailla on kiinnostusta asiaan ja halukkuutta osallistua näytekalapyyntiin.

KVVY Tutkimus Oy esittää kolmen Oriveden alueella sijaitsevan riskijärven kalojen elohopeapitoisuuksien tutkimista. Järvet valittaisiin vedenlaatutietojen ja kalojen saatavuuden perusteella. Kohteiksi valittaisiin sellaisia järviä, jotka ovat olleet pahoin happamoituneita 1980–1990 - luvuilla ja joista kaloja on saatavissa paikallisilta ranta-asukkailta, esimerkiksi Ralakejärvi, Iso Petäjäjärvi, Iso Vuorijärvi, Siikajärvi ja Ukonjärvi. Kaikilta kolmelta valittavalta järveltä pyritään saamaan noin 20 erikokoisen ahvenen otos. Kaloista kirjataan perustiedot (pituus, paino, sukupuoli), määritetään kokonaiselohopeapitoisuus ja otetaan ikänäytteet mahdollista myöhempää tarkastelua varten. Kaikilla kolmella järvellä pyritään määrittämään elohopeapitoisuuden kasvu kalan koon kasvaessa, jolloin voidaan arvioida, kuinka usein tietyn kokoisia kaloja voidaan turvallisesti syödä. Kolmen riskijärven tulosten perusteella voidaan hyvin arvioida, onko laajemmalle elohopeaselvitykselle tarvetta Oriveden alueella.

Näytekalapyynti ja määritykset ajoittuisivat vuodelle 2022 ja raportointi vuodelle 2023.

Esittelijä

Ympäristöinsinööri Marjo Saarinen

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta katsoo, että Oriveden alueella sijaitsevien järvien kalojen elohopeapitoisuuksien selvittämiseen voidaan osallistua 2 400 eurolla (alv 0 %) vuonna 2022 ja 2 400 eurolla (alv 0 %) vuonna 2023.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.
